

Karayolları Genel Müdürlüğüne

Ankara

Konu: Köprü Deprem Şartname “Çalışmaları”

Hayretle öğrenmiş bulunuyoruz ki Türkiye’de mevcut köprü deprem tasarımlarında deprem performansları göz önüne alındığında önemli bir sorun yok iken bir tasarım sistem değişikliğine gidilmesine karar verilmiş ve bu kapsamda bir kamu ihalesi sonucunda bir firma ile seçilmiş danışmanları sistemi değiştirmek için çalışmaya başlamışlardır. Öğfrendiğimize göre mevcut danışmanların önemli bir ulusal veya uluslararası köprü tasarım tecrübesi yoktur; sadece kendi limitli bilgileri dâhilinde yaptıkları taslak tercümeleme şartnameyi önemli derecede şekillendirirken ihaleyi alan firma bu kapsamda çoğunlukla evrak ofisi gibi çalışmaya başlamış ve teknik olarak da az katkı verdiği gözlemlenmiştir.

Yine bu tiyatrolu yetenekleri yüksek fakat teknik bilgisi az olan danışmanların bu ihale sonunda yazılmış olan şartname ile ömür boyu kendilerini güvenceye alacak cümlelerden vaz geçemedikleri yazılanlardan anlaşılmaktadır.

“1.3.1.1 – Bu Yönetmeliğin uygulanmasına ilişkin değerlendirme ve tasarım süreçlerinde, özel uzmanlık gerektiren konularda projenin başlangıcından tamamlanmasına kadar ilgili tüm tasarım aşamalarında görev yapacak şekilde, ilgili alanda teorik ve mesleki bilgi ve deneyim sahibi inşaat mühendislerinden “tasarım gözetimi ve kontrolü” hizmeti alınması zorunludur.”

Bu cümle, taslağın 2019 başında geçerlik kazanmış bulunan “Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği”ni hazırlayan zevatın elinden çıktığını aynen teyit etmektedir. Orada da intihal usulüyle kendi yazdıkları Yönetmelik’in uygulanmasını kontrol altında tutmak ve kendilerine bir geçim kapısı açmak olan zevat benzer bir yapılanma kurmuşlar, daha da vahimi “tasarım gözetimi ve kontrolü” yapacak heyetin başına tereddüt etmeden geçmişlerdir. Onların icazeti olmadan deprem tasarımı yapmak imkânsız hale getirilmiş, hiçbir sorumluluk üstlenmeden projeye ortak olma yolu açılmıştır. İcazet alabilmenin yolu adeta doçentlik sistemindeki puanlamaya döndürülmüş bulunmaktadır. Bu eylemlerin 21nci asırda gerçekleşebiliyor olması ibretlik bir olaydır. Benzer bir kurgu şimdi köprüler için hazırlanmıştır. Bu madde resmen Türk mühendisliğine yapılmış aşağılayıcı bir harekettir. Köprü mühendislik firmalarının bazılarının içinde yüksek lisansa veya doktora derecesine sahip deprem performansını belirleyecek ve bunu kontrol edebilecek mühendisler mevcuttur. Yine herhangi bir firmanın gereksiz yere bu tip hizmet almasının zorunlu hale getirilmesi bu ihaleyi onaylayacakların zafiyeti olarak tarihe geçecektir. Ne Eurocode’ların uygulandığı Avrupa’da, ne ABD’de ne de herhangi başka bir ülkede buna benzeyen bir karaküşü üst kurul vardır. Yönetmelikler veya standartlar kendilerinde vehim sonucu sahip olduklarını sandıkları bilgi, tecrübe ve konuya aşinalık yerine tercüme etme ve harmanlama kabiliyetine sahip olan bir-iki “uzman” tarafından hazırlanır. Ülke çapında konuyu iyice bilen geniş bir kitlenin mutabakatı sağlanır ve ondan sonra uygulamaya konulur. Eurocode hazırlama kurullarının üye listelerini incelemek faydalıdır. Aynı şey AASHTO, ICE kurulları için de geçerlidir. Yönetmelik yazabilme kabiliyetine sahip, birbirlerinin hazır onaylayıcısı olan 1 – 2 kişi o ülkelerde yok mudur ki onlar kurullarının onlarca, yüzlerce kişiden meydana gelmesine dikkat ediyor da biz hikmeti kendinden menkul heyetlere iç ayarları yapılmamış, kimi yerde eksik veya yanlış, tercüme edilmiş teknik belgeler hazırlasınlar diye milyonlarca para döküyoruz? Yakın bir tarihte TÜBİTAK – KGM ortak projesi olarak “Türkiye Köprü Mühendisliğinde Tasarım ve Yapıma İlişkin Teknolojilerin Geliştirilmesi” adında bir proje ülkemize özgün veriler ve analizler yapılarak tamamlanmıştır.

Ülkemizde köprü deprem tasarımının birkaç değişik belgenin kötü bir tercümesi olarak ortaya getirilmiş olması da çok üzüntü vericidir. Bu kötü durumun ileri nesillerde ülkemizde ARGE ve inovasyonu köreltecek şekilde ayarlanmış olması kendini beğenmişlik ve bencillikten başka bir şey

değildir. Aynı zamanda öngörülen sistem ne EN normlarına uygundur ne de AASHTO şartnamesine uygundur. Taslak çalışma içinde sayfaları şişirmek içinde birçok yerinde uluslararası şartnamelerde bulunmayan ders bilgisi niteliğinde kaynağı belirsiz bilgiler bulunduğu okunmaktadır. Taslağı hazırlayan kişilerin ders kitabı ile teknik yönlendirme dokümanı arasındaki farkı bilmemeleri af edilemez bir husustur. TSE adına Avrupa’da katıldığımız birçok EN toplantısında özellikle bu tip bilgilerden kaçınılması vurgulanırken herhalde sayfa sayısını kalın tutmak için bu tip bir oyun oynandığı düşünülmektedir. Her şeyin ötesinde yapılan 2019 senesinin Mart ayında en son KGM Ankara’da toplantı sonunda danışman/eğitmenin niye bunlar ile uğraşyoruz ki doğrudan EN normlarını uygulayalım demesi bile kendi yaptıkları işe olan güvensizliklerini ortaya koymuştur. Kendine teknik olarak güvenmeyen danışmanlar ve hemen hemen gelen giden evrak ofisi gibi çalışan bir firma ile umarız fizik kurallarını ciddi şekilde ihlal etmiyoruz ve köprülerde önemli bir performans düşüklüğü yaşanmaz. TSE, ülkemizde yapıyla ilgili bütün Eurocode dokümanlarının geçerli olacağını ilan etmiş ve İnternet sayfasından ulaşım sağlamışken bu projenin ne işe yarayacağı meçhuldür. Milli Eki olmayan Euroce’lar uygulanamaz. Bu proje Biz Türkiye Köprü ve İnşaat Cemiyeti olarak 2019 yılında Türkiye’nin hala kendi yönetmeliğini hazırlamaktan aciz, geri kalmış bir ülkeymiş gibi muhtelif başka ülke standart ve yönetmeliklerinin karması intihal bir dokümana muhtaç gösterilmesini ayıpla karşılamaktayız. Sayın Genel Müdürlüğünüzün “kurucu üyes”si bulunduğu Cemiyetimiz bu şartnamenin bu şekli almasından adamakıllı rahatsız olduğumuzdan bunu paydaşlarımız ile paylaşma ihtiyacını duymaktayız. Bu aşamada sadece çok üzgünüz ve kamuoyundan bu ana kadar belki teknik bir şeyler değiştirebiliriz ümidi ile sesiz kaldığımız için özür dileriz. Bu yazımızı üyelerimizin ve Türkiye’deki teknik camianın ve meslek kuruluşların da okumasını temin için İnternet sayfamızda “Karayolları Genel Müdürlüğüne Açık Mektup” olarak kamuya duyuracağımızı bilgilerinize sunmak isteriz.

Saygılarımızla,
Türkiye Köprü ve İnşaat Cemiyeti Yönetim Kurulu